

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 86/2018-56

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. júla 2018 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Mojmíra Mamojku prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného spoločnosťou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Róbert Ružbašán, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 4 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Svidník v konaní vedenom pod sp. zn. 2 P 16/2015 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 2 P 32/2013) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Svidník v konaní vedenom pod sp. zn. 2 P 16/2015 porušené boli.

2. [REDACTED] priznáva finančné zadostučinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Svidník povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Svidník je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 570,05 € (slovom päťstosedemdesiat eur a päť centov) na účet jeho právneho zástupcu spoločnosti AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. decembra 2017 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného spoločnosťou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Róbert Ružbašán, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 4 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Svidník (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 P 16/2015 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 2 P 32/2013).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom konania vo veci návrhu na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu na čas po rozvode, v rámci ktorého bol jeho návrh okresnému súdu doručený 26. augusta 2013. Konaniu bola pôvodne pridelená sp. zn. 2 P 32/2013.

3. Uvádzajúc chronologický prehľad úkonov predmetného konania, sťažovateľ dôvodí, že postupom okresného súdu dochádza k zbytočným priet'ahom v konaní, v čom vidí porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 4 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

4. Sťažovateľ v rámci svojej argumentácie okrem iného uvádza, že v jeho veci bol 4. septembra 2014 vydaný rozsudok, ktorým sa rozhodlo o rozvode manželstva, o zverení maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti matky, o určení výživného pre maloleté dieťa a o úprave styku sťažovateľa s maloletým dieťaťom. O odvolaniach oboch účastníkov konania smerujúcich proti výrokom o určení výživného a o úprave styku sťažovateľa s maloletým dieťaťom rozhodol odvolací súd rozhodnutím z 28. januára 2015, ktorým napadnutý rozsudok v časti výroku o určení výživného potvrdil a v časti výroku o úprave styku sťažovateľa s maloletým dieťaťom zrušil a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

5. Sťažovateľ upresňuje, že konanie o úprave jeho styku s maloletým dieťaťom bolo uznesením z 8. júna 2015 vylúčené na samostatné konanie a následne uznesením zo 16. júna 2015 spojené na spoločné konanie s vecou vedenou na okresnom súde pod sp. zn. 8 P 10/2015, pričom spoločné konanie je vykonávané pod sp. zn. 2 P 16/2015. Poukazuje tiež na skutočnosť, že okresný súd deň pred nariadeným termínom pojednávania, určeným na 12. október 2017, vydal uznesenie, ktorým rozhodol o prenesení miestnej príslušnosti na Okresný súd Bratislava III.

6. Sťažovateľ je toho názoru, že postup okresného súdu je poznačený zbytočnými priet'ahmi a nesmeruje k právoplatnému skončeniu konania, a teda k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza. Poukazuje tiež na špecifický charakter prejednávanej veci, ktorý si vyžaduje osobitne rýchly a efektívny postup konajúceho súdu.

7. Sťažovateľ na základe uvedenej argumentácie navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 4 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom

pod sp. zn. 2 P 16/2015 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 2 P 32/2013), formuloval príkaz adresovaný okresnému súdu, a to konať v jeho veci bez zbytočných prietahov, a priznal mu tiež primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

8. Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril sudca poverený plnením úloh predsedu okresného súdu, ktorý v liste doručenom ústavnému súdu 4. júna 2018 prezentoval súhlas okresného súdu s upustením od ústneho pojednávania vo veci a uviedol tiež túto argumentáciu: *„Podľa môjho názoru a názoru konajúcej sudkyne bola táto vec hlavne skutkovo dosť náročná vzhľadom k tomu, že rodičia maloletej od začiatku konania o rozvod manželstva boli nepriateľsky naladení voči sebe, nedohodli sa o úprave styku otca s dieťaťom, súd nariaďoval neodkladné opatrenia o úprave styku niekoľkokrát, postupne sa ich komunikácia obmedzila na komunikáciu len prostredníctvom polície a súdu. Vo veci boli namietané pre zaujatosť obe sudkyne, najprv zo strany otca, neskôr zo strany matky 3x, zo strany matky boli namietaní všetci sudcovia Krajského súdu Prešov, boli vyhotovené dva znalecké posudky, ktoré matka napadala a ona sama si dala vyhotoviť súkromný znalecký posudok, na návrh otca alebo matky bolo vypočúvané množstvo svedkov, dokonca na návrh otca aj policajti, ktorých minister vnútra SR musel zbaviť povinnosti mlčanlivosti, boli vypočúvané znalkyne, psychiatrička 2x, lekárka a prebiehalo počas konania množstvo procesných úkonov.“*

9. Okresný súd vo svojom vyjadrení prezentoval aj podrobný chronologický prehľad procesných úkonov namietaného konania a v závere uzavrel svoje vyjadrenie takto:

„Z vykonaných úkonov je zrejmé, že súd nespôsobil žiadne prietahy v konaní a nekonal ani neefektívne. Všetky úkony súdu smerovali k právoplatnému skončeniu konania. Otec sa nenachádzal v právnej neistote, nakoľko stretávanie otca bolo upravené právoplatným neodkladným opatrením, ktorým súd vyhovel jeho návrhu. Je pravdou, že k stretávaniu otca s maloletou nedochádzalo, ale to nebolo zapríčinené vinou konajúcej sudkyne. K jeho stretávaniu s maloletou by nedochádzalo ani v prípade, ak by bolo rozhodnuté meritórne vo veci hneď na prvom pojednávaní. Sudkyňa vykonávala dokazovanie na návrh oboch rodičov maloletej a ostatných účastníkov. Z uvedeného dôvodu

nebolo možné rozhodnúť rýchlo, ako na to poukazuje otec vo svojej sťažnosti. Súd by mohol a rozhodol rýchlo, ak by sa rodičia dohodli. Je pravdou, že po tom, čo sudkyňa zistila, že matka spolu s maloletou zmenila trvalý pobyt a odsťahovala sa do Bratislavy, maloletá tam začala navštevovať základnú školu a matka na tej istej škole začala pracovať, uznesením zo zákonných dôvodov preniesla príslušnosť na príslušný súd Bratislava III. Uznesenie bolo vydané po tom, čo aj opatrovníčka oznámila súdu, že postúpila opatrovnícky spis na príslušný UPSVaR v Bratislave. Po vrátení spisu Krajským súdom v Bratislave a po opätovnom prešetrení pomerov u matky maloletej v novom bydlisku súd na pojednávaní dňa 9.4.2018 meritórne vo veci rozhodol. V závere svojho vyjadrenia súd rezolútne odmieta, že konal neracionálne a zmätočne a že nekonal vôbec alebo konal s neprimeraným časovým odstupom, ako tvrdí otec vo svojej ústavnej sťažnosti, práve naopak, súd venoval tomuto prípadu osobitnú pozornosť a v priebehu celého konania mal súd pocit, že siahodlhými podaniami oboch rodičov, z ktorých vyplývali stále aj nové návrhy na doplnenie dokazovania, dochádzalo až k šikanovaniu súdu. Pokiaľ vykonávanie dôkazov a rozhodovanie o neodkladných opatreniach na návrh otca a matky malo podľa sťažovateľa spôsobiť prieťahy v konaní zo strany súdu, tak potom sťažovateľ a matka maloletej sú za ne prinajmenšom rovnako zodpovední.“

10. Sťažovateľ využil možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniu okresného súdu, pričom v podaní doručenom ústavnému súdu 21. júna 2018 zároveň prezentoval súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Vo svojom stanovisku reagoval na vyjadrenie okresného súdu takto: *«V predmetnej veci vzhľadom na skutočnosť, že rodičia sa nevedeli dohodnúť na úprave styku otca s maloletou, mali k tejto otázke protichodné závery, Okresný súd Svidník uznesením zo dňa 28.03.2014 ustanovil vo veci znalca z odboru psychológie, [REDAKOVANÉ], aby znalecky vyšetrila účastníkov konania a zodpovedala otázky súdu a účastníkov konania. Znalecký posudok [REDAKOVANÉ] č. 67/2014 bol predložený Okresnému súdu Svidník dňa 17.07.2014. V tomto znaleckom posudku znalkyňa na str. 21 jasne uviedla: „V záujme maloletej je, aby mohla byť v čo najčastejšom kontakte s otcom.“...*

„Matka zavádza, ak sa vyjadruje že dieťa nepozná otca, že prostredie u otca je pre dieťa neznáme.“ V časti psychodiagnostické vyšetrenie matky maloletej v znaleckom

posudku č. 47/14 PhDr. Hubovej na str. 18 sa uvádza: „Vo vzťahu k maloletej [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] je matersky nadmerne ochraňujúca, jej rodičovské správanie je sýtené nezrelou emocionálnou, citovo dieťa síce saturuje, ale zároveň silne, majetnícky si k sebe viaže, manipuluje ním, nekontroluje sa emocionálne pred dieťaťom vo vzťahu k otcovi. .... Jej verbálne vyjadrenia čo sa týka osobného záujmu a ústretovosti pri výchove dieťaťa v pozitívnom vzťahu k otcovi sú pretvárkou, prostredníctvom dieťaťa rieši svoj vzťah k manželovi, a jej správanie v tomto smere je nevyspytateľné. Aktuálne prejavuje sa u nej sklon brániť dieťaťu v kontakte s otcom... ak sa jej nepodarí zachrániť manželstvo, sleduje cieľ vytesniť otca postupne zo života dieťaťa, začína ho otvorene obviňovať zo sexuálne úchylného správania.“

Už dňa 17.07.2014 mal súd k dispozícii dôkaz - znalecký posudok na posúdenie skutočností, ku ktorým sú potrebné odborné znalosti, potrebný pre rozhodnutie v danej veci, napriek tomu tento dôkaz a závery znalkyne o minimálnej úprave styku nerešpektoval a ani v rozsudku vo veci samej nijakým spôsobom nevysvetlil prečo, vzhľadom k čomu odvolací súd zrušil výrok rozsudku Okresného súdu Svidník sp. zn. 2P/32/2013 zo dňa 04.09.2014 o úprave styku otca s maloletou. Sťažovateľ zároveň vyčíta postup Okresného súdu Svidník v konaní 2P/32/2013 o rozvod s prísl. kedy konajúca sudkyňa neustále menila predbežné opatrenie o úprave styku sťažovateľa s maloletou už raz potvrdené odvolacím súdom, pričom sa sťažovateľ musel neustále odvolávať, a tieto skutočnosti prispeli k predĺženiu konania. Uvedené konanie súdu neprispelo k rýchlemu rozhodnutiu vo veci samej a nastoleniu stavu právnej istoty. Po zrušení výroku rozsudku o úprave styku otca s maloletou odvolacím súdom, Okresný súd Svidník znova zmenil predbežné opatrenie už raz potvrdené odvolacím súdom, v rozpore s odporúčaniami znalkyne a v rozpore so skorším právnym názorom odvolacieho súdu. Zároveň konajúca sudkyňa znova nariadila vo veci znalecké dokazovanie znalcom z odboru psychológie, pričom nerešpektovala žiadosti sťažovateľa o ustanovenie znalca z oblasti mimo prešovského a košického kraja, v ktorých sa prejavil vplyv rodičov matky mal. na odborníkov z tejto oblasti, a ustanovila znalkyňu [REDAKOVANÉ] so sídlom v Prešove. Z uvedených dôvodov sťažovateľ smeroval námietku zaujatosti voči konajúcej sudkyňi [REDAKOVANÉ]. Táto námietka zaujatosti bola Krajským súdom v Prešove vyhodnotená ako dôvodná, súd vylúčil [REDAKOVANÉ] z prejednávania a rozhodovania danej veci a pomocou

elektronických prostriedkov vec pripadla do senátu [REDAKOVANÉ]. Preto nepovažujeme za dôvodné, ak Okresný súd Svidník vytýka sťažovateľovi podanie námietky zaujatosti voči sudkyňi [REDAKOVANÉ], že týmto úkonom prispel k predĺženiu konania, ak táto námietka bola vyhodnotená ako dôvodná, a ktorou sťažovateľ len sledoval, aby súd vo veci nestranne, nezaujato a objektívne konal a rozhodol. Považujeme tiež za dôležité uviesť, že otec smeroval ústavnú sťažnosť voči konaniu o úprave rodičovských práv a povinností ako celku, t.j. voči konaniu ktoré prebiehalo najskôr pod sp. zn. 2P/32/2013 a neskôr po vrátení veci odvolacím súdom pod sp. zn. 2P/16/2015. Z vyjadrenia Okresného súdu Svidník sa však v prehľade všetkých procesných úkonov vo veci nenachádzajú procesné úkony od 26.08.2013 do 08.06.2015. Je zrejmé, že tak v konaní 2P/32/2013 ako aj v konaní 2P/16/2015 sa rozhodovali tie isté otázky - úprava rodičovských práv a povinností k maloletej na čas po rozvode. Napokon aj pokiaľ Okresný súd uvádza, že celý spis má toho času 2129 strán, a že vo veci boli vyhotovené dva znalecké posudky (čím má na mysli aj znalecký posudok PhDr. Hubovej vypracovaný pre konanie 2P/32/2013) je zrejmé, že sú v ňom obsiahnuté aj podania od 26.08.2013 do 08.06.2015. V zmysle aj našej ústavnej sťažnosti žiadame, aby Ústavný súd SR posúdil konanie Okresného súdu Svidník pod sp. zn. 2P/32/2013 a sp. zn. 2P/16/2015 ako celok, pretože otázka úpravy rodičovských práv a povinnosti maloletej na čas po rozvode nie je k dnešnému dňu právoplatne rozhodnutá od 26.08.2013, kedy sťažovateľ podal návrh na rozvod s prísl. a tomuto konaniu bola pridelená sp. zn. 2P/32/2013.

Po tom, ako vec napadla do senátu [REDAKOVANÉ], táto sudkyňa zrušila uznesenie súdu o ustanovení znalkyne [REDAKOVANÉ] a ustanovila znalkyňu [REDAKOVANÉ], neskôr [REDAKOVANÉ]. Znalecký posudok [REDAKOVANÉ] č. 51/2015 bol predložený Okresnému súdu Svidník dňa 02.12.2015. V tomto znaleckom posudku znalkyňa uviedla na str. 23: „Matka neuviedla žiadny relevantný dôvod, ktorý by vysvetľoval odmietanie kontaktu mal. dcéry s otcom bez jej prítomnosti. Správanie sa dieťaťa (ako je popísané v zápisnici o výkone rozhodnutia v dňoch 5. a 6.9.2015) svedčí o ovplyvňovaní dieťaťa zo strany matky (obviňuje otca pred dieťaťom, robí mu výčitky), miestami sa pýta dieťaťa či ide s otcom, dieťa nepresvedča ani k otcovi neposiela. Jej náznaky separácie od dieťaťa (kladenie dieťaťa na zem) spolu s jej negatívnymi vyjadreniami smerom k otcovi spôsobujú „dvojitú väzbu“

(protikladné signály), čo vedie k destabilizácii psychického stavu dieťaťa (plač, krik) a k dezorganizácii jeho správania (útek, schovávanie, krčovité držanie sa matky).“ Rovnako ako znalkyňa [REDAKOVANÉ], aj znalkyňa [REDAKOVANÉ] konštatovala existenciu citového vzťahu medzi maloletou a sťažovateľom, potrebu čo najčastejšieho kontaktu sťažovateľa a maloletej, dokonca na základe pozorovania počas znaleckého vyšetrenia uviedla, že maloletá vyhľadáva prítomnosť otca a nechce sa od neho odlúčiť. Ku dňu 02.12.2015 mal Okresný súd Svidník k dispozícii až dva znalecké posudky, v ktorých znalkyne objasnili skutočnosti, pre ktoré sú potrebné odborné znalosti a ktoré boli potrebné aj pre rozhodnutie vo veci samej. V závere uvádzame, že Okresný súd Svidník neospravedlňuje tak dlhé konanie z dôvodu skutkovej náročnosti veci, z dôvodu, že sa rodičia nevedeli dohodnúť na úprave styku a to vzhľadom na skutočnosť, že vo veci boli vypracované dva znalecké posudky, ktoré aj keď matka napadla, neboli nijako spochybnené relevantnými argumentmi. Okresný súd Svidník mal už dňa 02.12.2015 dôkazy potrebné k rozhodnutiu vo veci, okrem znaleckých posudkov aj správy kolízneho opatrovníka, vyjadrenia účastníkov konania a pod., napriek tomu vo veci rozhodol až na pojednávaní dňa 09.04.2018.»

11. Sťažovateľ vo svojom stanovisku reagoval aj na tvrdenie okresného súdu, ktorý bol toho názoru, že zbytočné prietahy v konaní boli spôsobené neschopnosťou rodičov dohodnúť sa a tiež ich mnohopočetnými procesnými úkonmi. Sťažovateľ dôvodil, že „nemôže byť zodpovedný za prietahy v konaní, keď sa svojimi podaniami a návrhmi na dokazovanie len bránil a vyvracal tvrdenia matky, pričom využíval len všetky dostupné právne prostriedky ochrany svojich práv“. Na tomto mieste tiež dodal, že «ani návrhy zo strany účastníkov konania, ktoré boli v prejednávanej veci podané - návrhy na zmenu a vydanie neodkladného opatrenia zo strany sťažovateľa ako aj zo strany matky, ktoré majú povahu dočasného rozhodnutia vo veci, nie sú prekážkou ukončenia veci a rozhodnutia v jej merite zvlášť ak „suplovali“ rozhodnutie súdu vo veci samej. Aj z uvedeného dôvodu neobstojí argumentácia Okresného súdu Svidník, že dĺžka konania bola zapríčinená podávaním návrhov účastníkov konania na zmenu a vydanie neodkladného opatrenia.». Sťažovateľ sa takisto nestotožnil so záverom okresného súdu, ktorý bol toho názoru, že jeho rozhodnutie o prenesení miestnej príslušnosti malo oporu v zákonných dôvodoch. Sťažovateľ uviedol, že uvedený postup považuje vzhľadom na vykonané dokazovanie

za rozporný so záujmom maloletej, čo napokon konštatoval aj nadriadený súd, ktorý v spore o miestnu príslušnosť rozhodol o príslušnosti okresného súdu a vrátil mu vec na konanie a rozhodnutie.

12. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s obsahom súvisiaceho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

13. Ústavný súd preskúmal obsah na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu a dospel k týmto pre posúdenie sťažnosti relevantným zisteniam:

Sťažovateľ podal návrh na rozvod manželstva a na úpravu práv a povinností k maloletemu dieťaťu na čas po rozvode okresnému súdu 26. augusta 2013.

Okresný súd uznesením z 28. marca 2014 ustanovil znalca z odboru psychológie a vyzval ho k predloženiu znaleckého posudku v určenej lehote. Vypracovaný znalecký posudok bol okresnému súdu predložený 17. júla 2014.

Okresný súd vykonal 4. septembra 2014 pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok o rozvode manželstva, zverení maloleteho dieťaťa do osobnej starostlivosti odporkyne, o určení vyživovacej povinnosti a o úprave styku sťažovateľa s maloletým dieťaťom. Proti rozsudku podali odvolanie odporkyňa, ako aj sťažovateľ vo vzťahu k výrokom o vyživovacej povinnosti a o úprave styku sťažovateľa s dieťaťom. Odvolací súd svojím rozsudkom z 28. januára 2015 potvrdil rozsudok v časti výroku o určení vyživovacej povinnosti a v časti úpravy styku sťažovateľa s maloletým dieťaťom napadnutý rozsudok zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Okresný súd uznesením z 1. júla 2015 rozhodol o ustanovení znalca z odboru psychológie, ktorému uložil povinnosť predložiť v určenej lehote vypracovaný znalecký posudok. Okresnému súdu bolo 25. augusta 2015 doručené podanie sťažovateľa – „*Vyjadrenie nesúhlasu s osobou znalca ustanoveného súdom*“. Okresný súd uznesením z 11. septembra 2015 zrušil predchádzajúce uznesenie a ustanovil nového znalca. Uvedený

znalec doručil okresnému súdu 24. septembra 2015 oznámenie o nemožnosti vypracovať znalecký posudok zo zdravotných dôvodov. Okresný súd uznesením z 5. októbra 2015 rozhodol o zrušení predchádzajúceho uznesenia a o ustanovení nového znalca, ktorému uložil povinnosť predložiť v určenej lehote vypracovaný znalecký posudok. Znalecký posudok bol okresnému súdu predložený 2. decembra 2015.

Okresnému súdu bola 6. júla 2015 predložená zo strany sťažovateľa námietka zaujatosti proti zákonnému sudcovi, doplnená podaním doručeným 9. júla 2015. Okresný súd predložil 20. júla 2015 odvolaciemu súdu spisový materiál s námietkou zaujatosti a vyjadrením zákonného sudcu, pričom tento uznesením z 22. júla 2015 rozhodol o vylúčení zákonného sudcu (pre objektívne hľadisko, keďže sťažovateľ podal podnet na disciplinárne stíhanie sudcu).

Okresnému súdu bola 23. novembra 2015 doručená námietka zaujatosti proti zákonnému sudcovi vznesená odporkyňou. Okresný súd predložil spisový materiál, námietku zaujatosti a vyjadrenie zákonného sudcu nadriadenému súdu 1. decembra 2015. Tento rozhodol uznesením z 3. decembra 2015 o nevyhlúčení zákonného sudcu. Odporkyňa podala súčasne námietku zaujatosti proti všetkým sudcom Krajského súdu v Prešove, avšak uznesením z 29. decembra 2015 Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol o nevyhlúčení členov odvolacieho senátu z prejednávania veci.

Okresný súd určil 31. marca 2016 termín pojednávania na 19. apríl 2016. Podaním doručeným 11. apríla 2016 sťažovateľ žiadal o odročenie určeného termínu pojednávania z pracovných dôvodov na strane jeho právneho zástupcu. O odročenie požiadala v uvedený deň aj odporkyňa pre kolíziu s inými pojednávaniami jej právneho zástupcu. Okresný súd na základe uvedeného určil nový termín pojednávania na 10. máj 2016. Okresnému súdu bola 2. mája 2016 doručená žiadosť odporkyne o odročenie termínu pojednávania určeného na 10. máj 2016, a to z dôvodu ošetrovania člena rodiny. O odročenie požiadala aj právny zástupca odporkyne, a to z dôvodu kolízie pojednávaní. Na základe uvedeného bolo pojednávanie odročené na 2. jún 2016.

Okresný súd oznámil 17. augusta 2016 účastníkom konania odročenie pojednávania určeného na 19. august 2016 z dôvodu ospravedlnenia predvolaných svedkov. Okresný súd vykonal 1. decembra 2016 pojednávanie, na ktoré sa nedostavili niektoré predvolané svedkyne (svoju neúčasť ospravedlnili, avšak dôvodmi nedostatočnej relevancie –

psychologická opatera pacienta; starostlivosť o dospelé dieťa – bez priloženia lekárskeho potvrdenia; starostlivosť o dieťa pred operačným zákrokom; naplánované povinné očkovanie dieťaťa). Pojednávane bolo odročené na 16. február 2017 na účel doplnenia dokazovania (predvolanie svedkov, predloženie dôkazov účastníkmi konania).

Právna zástupkyňa odporkyne žiadala 6. februára 2017 o odročenie termínu pojednávania určeného na 16. február 2017 z dôvodu práceneschopnosti. Okresný súd reagoval odročením pojednávania na neurčito.

Okresný súd vykonal 4. júla 2017 pojednávane, na ktorom sa vyjadrili účastníci konania, boli vypočutí svedkovia a pojednávane bolo odročené na 31. august 2017 na účel vypočutia maloletého dieťaťa. Následne okresný súd 31. augusta 2017 vykonal pojednávane, na ktorom sa vyjadrili účastníci konania, boli vypočutí svedkovia a pojednávane bolo odročené na 12. október 2017. Okresný súd 10. októbra 2017 upovedomil účastníkov konania o zrušení termínu pojednávania určeného na 12. október 2017 z dôvodu prenesenia miestnej príslušnosti súdu na Okresný súd Bratislava III. Krajský súd v Bratislave uznesením z 11. októbra 2017 rozhodol o prenesení miestnej príslušnosti na Okresný súd Bratislava III a predložil mu vec sťažovateľa na ďalšie konanie 25. októbra 2017. Okresný súd Bratislava III formuloval nesúhlas s týmto postupom, ktorý 26. októbra 2017 adresoval Krajskému súdu v Bratislave. Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. novembra 2017 určil miestnu príslušnosť okresného súdu.

Okresný súd určil 7. februára 2018 termín pojednávania na 9. marec 2018. Právny zástupca odporkyne žiadal o odročenie určeného termínu z dôvodu čerpania dovolenky. Pojednávane bolo odročené na 9. apríl 2018. Okresný súd na pojednávani vykonanom 9. apríla 2018 vydal vo veci sťažovateľa rozsudok. V čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa bolo teda konanie pred okresným súdom ako súdom prvostupňovým ukončené.

II.

14. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

16. Otázkou existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušení základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľa preskúmal z hľadiska charakteru prejednávanej veci jej skutkovú a právnu zložitnosť, ako aj jej významnosť z pohľadu sťažovateľa, ďalej správanie sťažovateľa v priebehu konania a napokon aj postup konajúceho súdu.

17. Predmetom konania v posudzovanej veci je rozvod manželstva a úprava práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu na čas po rozvode. Ústavný súd je toho názoru, že vec sťažovateľa nemožno hodnotiť po právnej stránke ako zložitú, pretože tento typ konania je regulovaný pomerne podrobnou právnou úpravou a tiež príslušnou judikatúrou. Pokiaľ ide hľadisko skutkovej zložitosti veci, je toho názoru, že treba uznať u tohto druhu konania vzhľadom na jeho charakter určitý stupeň náročnosti daný potrebou znaleckého dokazovania.

Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) aplikujúc kritérium významnosti veci z pohľadu sťažovateľa diferencuje posudzovanie primeranosti plynulosti konania do troch skupín v závislosti od potreby rýchlosti rozhodovania. Ide o konania vyžadujúce si:

- primeranú rýchlosť,
- osobitnú rýchlosť,
- výnimočnú rýchlosť.

V prípade konaní týkajúcich sa rodičovských práv vyžaduje ESLP od vnútroštátnych súdnych orgánov výnimočnú rýchlosť konania. Aj ústavný súd pri posudzovaní konania

sťažovateľa vychádzal z kritéria výnimočnej rýchlosti požadovanej v prípadoch konaní o rodičovských právach, medzi ktoré nepochybne patrí aj konanie o úprave práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu na čas po rozvode. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti hodnotil a prisúdil význam plynutia lehoty vo vývoji dieťaťa z hľadiska budovania citových väzieb k osobám, v ktorých výchove a starostlivosti sa nachádza, ako aj k osobám, s ktorými je alebo nie je v pravidelnom kontakte (pozri II. ÚS 35/01). Judikatúra ústavného súdu tak zdôrazňuje špecifickú povahu konaní týkajúcich sa rodičovských práv vyžadujúcich si prístup s osobitnou starostlivosťou (napr. III. ÚS 254/2015).

18. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prietahov v súdnom konaní ústavný súd zistil určitú okolnosť signalizujúcu narušenie plynulosti konania pričítateľnú na vrub sťažovateľovi ako účastníkovi konania. Ide o dvojnásobné odročenie pojednávania na základe žiadostí oboch účastníkov konania, teda aj na základe žiadosti sťažovateľa, keď bol termín pojednávania určený na 19. apríl 2016 odročený na 10. máj 2016, ktorý bol takisto odročený, a to na 2. jún 2018. Ústavný súd súčasne poznamenáva, že v porovnaní s oveľa závažnejšími nedostatkami zistenými v postupe okresného súdu (pozri bod 21 odôvodnenia tohto nálezu) nehodnotí zistenú okolnosť na strane sťažovateľa ako okolnosť zásadnú. K argumentácii okresného súdu, ktorý bol toho názoru, že jednou z okolností majúcich negatívny vplyv na plynulosť postupu konania, pričítateľných práve sťažovateľovi ako účastníkovi konania, je aj ním uplatnená námietka zaujatosti, ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej úkony účastníka konania smerujúce k uplatňovaniu práv v súdnom konaní v súlade možnosťami danými príslušnými procesnými predpismi môžu síce spôsobiť predĺženie konania, nemožno ich však samey osebe hodnotiť ako postup vedúci k zbytočným prietahom v konaní. V prípade sťažovateľa bola totiž ním uplatnená námietka zaujatosti vyhodnotená ako opodstatnená a viedla k vylúčeniu zákonného sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Rovnako sa ústavný súd nestotožňuje ani s obranou okresného súdu, ktorý prezentoval ako významný brzdiaci faktor na strane účastníkov konania ich početné návrhy na zmenu a vydanie neodkladného opatrenia. Z podstaty veci je totiž zrejmé, že dôvodom podávania predmetných návrhov účastníkov konania bola práve absencia meritórneho rozhodnutia.

19. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup konajúceho súdu. Z preskúmania obsahu súdneho spisu vyplynuli pre ústavný súd zistenia, ktoré svedčia o neefektívnom postupe okresného súdu, a tento faktor sa negatívnym spôsobom podpísal na plynulosti postupu posudzovaného konania.

20. Ústavný súd pripomína svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07).

21. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje v prvom rade na neefektívnosť postupu okresného súdu, ktorá sa prejavila v zrušujúcom rozhodnutí nadriadeného súdu, ktorý ako dôvod zrušenia prvého rozsudku okresného súdu zo 4. septembra 2014 označil § 221 ods. 1 písm. f) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, teda odňatie možnosti konať účastníkovi konania, pretože rozsudok okresného súdu kvalifikoval v časti týkajúcej sa zrušeného výroku ako nepreskúmateľný, nedostatočne zdôvodnený a vydaný v rozpore s dovtedy vykonanými dôkazmi. V ďalšom bode ústavný súd poukazuje na nesústredený postup okresného súdu, ktorý podľa jeho názoru v období po získaní relevantného dôkazného prostriedku – znaleckého posudku predloženého okresnému súdu už 2. decembra 2015 nepostupoval dostatočne flexibilne, keď vykonal značné množstvo pojednávaní (2. jún 2016, 1. december 2016, 4. júl 2017, 31. august 2017) a i napriek tomu nedospel k takému dôkaznému stavu, ktorý by mu umožnil prijať konečné meritórne rozhodnutie. Ústavný súd poznamenáva, že v označenom úseku konania sa síce vyskytli okolnosti objektívneho charakteru, resp. okolnosti nepričítateľné na vrub okresnému súdu (rozhodovanie o uplatnených námietkach zaujatosti, odročenie určených termínov z dôvodov na strane účastníkov konania a pod.), ktoré narušili plynulosť konania,

avšak tieto okolnosti nemôžu ospravedlniť nekoncentrovaný postup okresného súdu, ktorému sa nepodarilo ustáliť skutkový stav potrebný pre meritórne rozhodnutie i napriek početným termínom vykonaného pojednávania. Neefektívnosť postupu okresného súdu v záverečnej etape konania potvrdzuje aj rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 NcC 28/2018 z 30. novembra 2017, ktoré kvalifikovalo rozhodnutie okresného súdu o prenesení miestnej príslušnosti na iný súd z hľadiska záujmu maloletého dieťaťa, ktorým je rýchle a efektívne ukončenie súdneho konania ako vecne nesprávne.

22. Na základe uvedených skutočností ústavný súd konštatuje, že v dôsledku neefektívneho postupu okresného súdu došlo k zbytočnému predĺženiu súdneho konania a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Pokiaľ ide o sťažovateľom uplatnenú námietku porušenia jeho základných práv zaručených čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 4 ústavy ústavný súd konštatuje, že nezistil takú intenzitu zbytočných prietáhov v namietanom konaní, ktorá by mala za následok zásah až do samotnej podstaty označených hmotných práv a teda by mu umožnila urobiť záver o porušení označených základných práv sťažovateľa. V uvedenej časti preto ústavný súd sťažnosti sťažovateľa nevyhovел (bod 4 výroku nálezu).

23. Z petitu podanej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ žiada ústavný súd aj o vyslovenie porušenia práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v predmetnom konaní pred okresným súdom. Ústavný súd si už pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru EŠLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, z tohto dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, III. ÚS 109/07).

24. Ústavný súd tak uzatvára, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru porušené boli (bod 1 výroku nálezu).

25. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu bolo konanie pred okresným súdom ako súdom prvostupňovým ukončené, ústavný súd vo svojom náleze neformuloval príkaz konať v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy.

III.

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodnil neprimeranou dĺžkou posudzovaného konania spôsobujúcou mu stratu dôvery v súdy a súdny systém Slovenskej republiky a tiež pocit krivdy a nespravodlivosti, pričom sťažovateľ považoval za primeranú výšku finančného zadosťučinenia sumu 20 000 €.

27. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vzhľadom na doterajšiu neprimeranú dĺžku posudzovaného konania spôsobenú vyhodnoteným neefektívnym postupom okresného súdu ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 2 500 €, ktoré podľa názoru ústavného súdu zohľadňuje aj špecificky charakter posudzovanej veci vyžadujúci si výnimočnú rýchlosť konania (bod 2 výroku nálezu).

28. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorých výšku špecifikoval sumou 570,05 €. Pri určení výšky náhrady trov bolo treba vychádzať z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok roku 2016, ktorá predstavovala sumu 884 € a za prvý polrok roku 2017, ktorá predstavovala sumu 921 €. Úhradu priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2017, a to za prevzatie a prípravu zastúpenia, ako aj podanie sťažnosti a za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2018,

a to vyjadrenie k stanovisku okresného súdu, v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2017 predstavuje sumu 147,33 € a za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2018 sumu 153,50 €. Vychádzajúc z toho, za dva úkony právnej služby vykonané pre sťažovateľa v roku 2017 patrí odmena v sume 294,66 € a k tomu tiež dvakrát režijný paušál vo výške 8,84 € (spolu 17,68 €). Za jeden úkon právnej služby vykonaný pre sťažovateľa v roku 2018 patrí odmena v sume 153,50 € a k tomu tiež režijný paušál v sume 9,21 €. Výpočet náhrady ústavný súd zvýšil o 20 %, keďže je právny zástupca sťažovateľa platiteľom DPH. Ústavný súd tak priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v ním požadovanej celkovej sume 570,05 € (pozri bod 3 výroku nálezu). Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

29. Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júla 2018